

Vážený pán rektor,
vážená pani dekanke,
vážení zástupcovia akademickej obce,
vážení hostia a študenti,

ďakujem za pozvanie, aj za príležitosť prihovoriť sa Vám.
Stojím tu a pozerám sa na vás milí študenti a tento pohľad ma naplňa nádejou. Nádejou, ktorú stále viac všetci potrebujeme.

Konferencia Pravda a lož, spojená s výročím Nežnej revolúcie a Medzinárodným dňom študentstva, sa stala milou a najmä užitočnou tradíciou. Hovoríme tu o problémoch, ktoré sa nás bytostne dotýkajú. A hoci stojíme na akademickej pôde, vôbec nejde len o akademickú debatu.

Témy, ako sú sloboda prejavu, sloboda médií, pravda a lož, sa naliehavo premietajú do každodennej reality. Pretože naša spoločnosť nebola azda nikdy paralyzovaná takou mierou neporozumenia, polarizácie, ale aj nenávisťou, ako dnes.

Spoločnosť je nielen rozdelená na mnohých líniách, ale ju výrazne ovplyvňuje aj všadeprítomný strach. Strach a nedôvera medzi ľuďmi navzájom. V Novembri '89 sme sa zbavovali strachu, zažili sme obrovskú vlnu solidarity a skandovali sme „v jednote je sila“. A dnes, po tridsiatich štyroch rokoch, máme znova obavy. Keď sa chceme pohnúť z tohto miesta, keď chceme zostať slobodnou spoločnosťou, potrebujeme sa zbaviť strachu - pretože buď máme strach alebo sme slobodní. Aj toto môže byť jeden z odkazov Novembra pre dnešnú dobu.

November '89 priniesol aj slobodu informácií, slobodu médií, ktorá je v posledných dňoch skloňovaná častejšie. Je jasné, že súčasťou práce médií je aj kritika politikov. Nám politikom je to prirodzene nepríjemné. Ale význam médií presahuje tento náš diskomfort a je pre demokraciu nenahraditeľný. Médiá sú súčasťou krvného obehu demokracie a ich obmedzovanie alebo priškrcovanie by malo za následok jej odumieranie.

Naša spoločnosť zrejme nebola rozdelenejšia, ako je dnes. Preto nebudem posilňovať delenie častí spoločnosti na viac alebo menej ušľachtilé, podporujúce alebo nenávisťné, takéto delenie je neprijateľné. Všetky regulované subjekty, ktoré pôsobia na základe slovenskej právnej úpravy, v zákonom stanovenom rámci, sú legitímne subjekty. To považujem za jedinou cestu k rešpektujúcemu sa spolužitiu, ktoré všetci potrebujeme.

Medzi ľud'mi, medzi spoločenstvami sa postupne vytráca dialóg a vzájomné interakcie sa presúvajú do pásma konfliktu, ktorý však nie je tvorivým sporom. Je bojom o reputačnú, niekedy až o fyzickú likvidáciu nepriateľa. Pravda prestáva byť dôležitá a lži sú povyšované na názor. Ich záplava je vďaka sociálnym sieťam taká masívna, že ani náš právny systém na ňu nie je schopný efektívne reagovať. Pritom je jasné, že čo platí online, musí platiť offline. Ak nebudeme k vymožitelnosti práva pristupovať dôsledne aj v tejto oblasti, ohrozíme demokraciu samotnú, našou naivitou.

Úpadok hodnôt, ako sú humanizmus, empatia či úcta v našej spoločnosti však nemožno napraviť len prostredníctvom právnych predpisov. Tieto hodnoty sa musia stať centrom toho, ako sa k sebe správame, potrebujeme ich vrátiť do verejného života, do výkonu moci, nášho vzdelávacieho systému a profesionálneho života.

Krédo Václava Havla, že pravda a láska zvíťazia nad lžou a nenávisťou bolo jednou zo základných ideí Novembra '89, a je hodné pripomenutia aj dnes. Pred tridsiatimi štyrmi rokmi bolo jasné, že lož a propaganda boli nástrojmi totalitnej moci. Proti ich zdanlivej presile stáli ľudia vyzbrojení odhodlanosťou, úprimnosťou a dôsledným odmietaním násilia. Pravdou a láskou. Ak takéto vybavenie stačilo na víťazstvo demokracie, nepochybne nám efektívne pomôže aj pri jej ochrane. Musí sa však nájsť dostatočný počet odhodlaných a energických stúpcov a nasledovníkov. Verím, že aj dnešná konferencia a vy svojimi originálnymi myšlienkami k tomu prispejete. Ďakujem za pozornosť!